

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

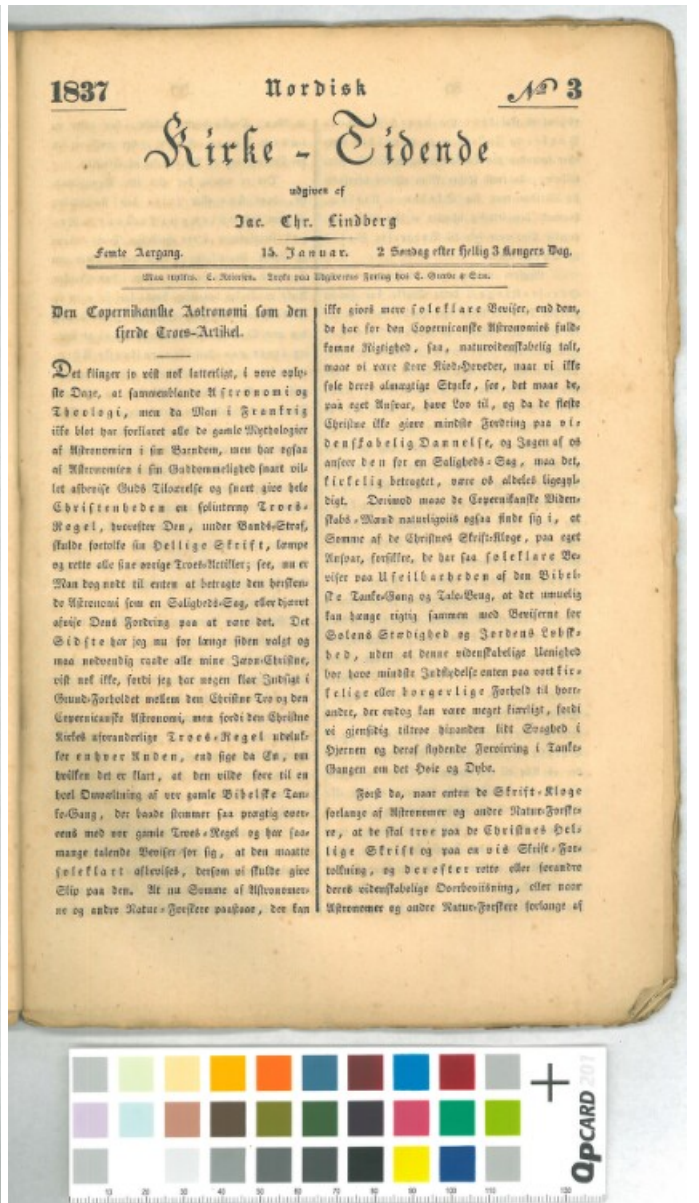
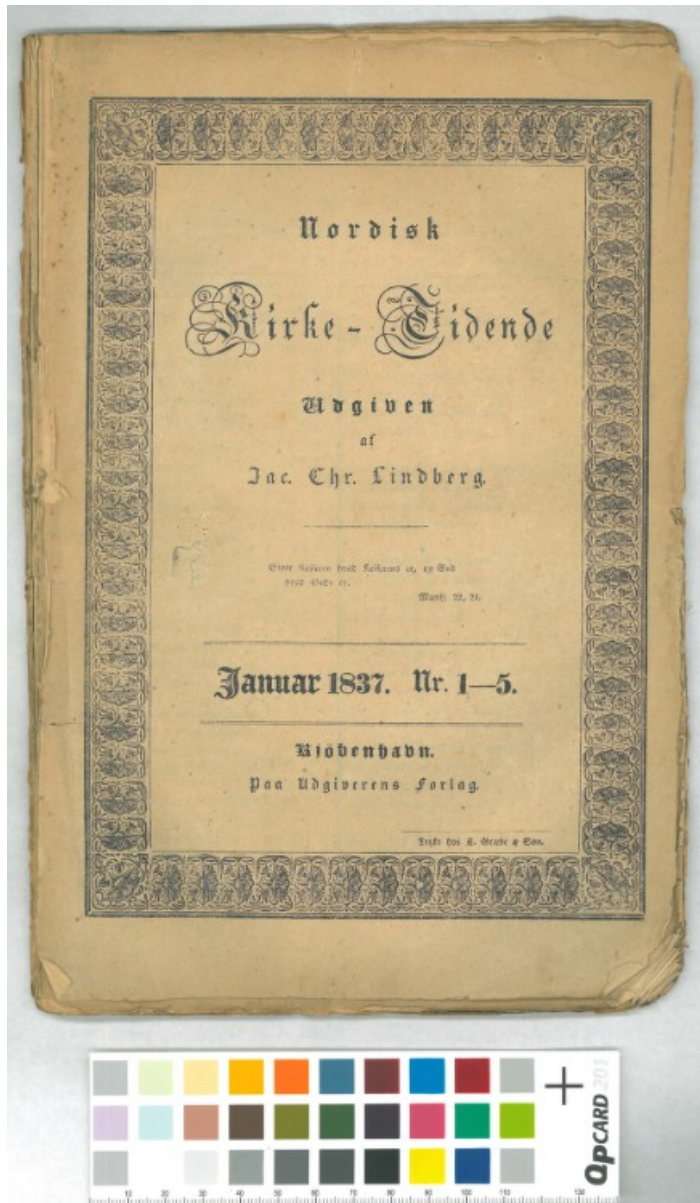
Titel: Den Copernikanske Astronomi som den fjerde Troes-Artikel

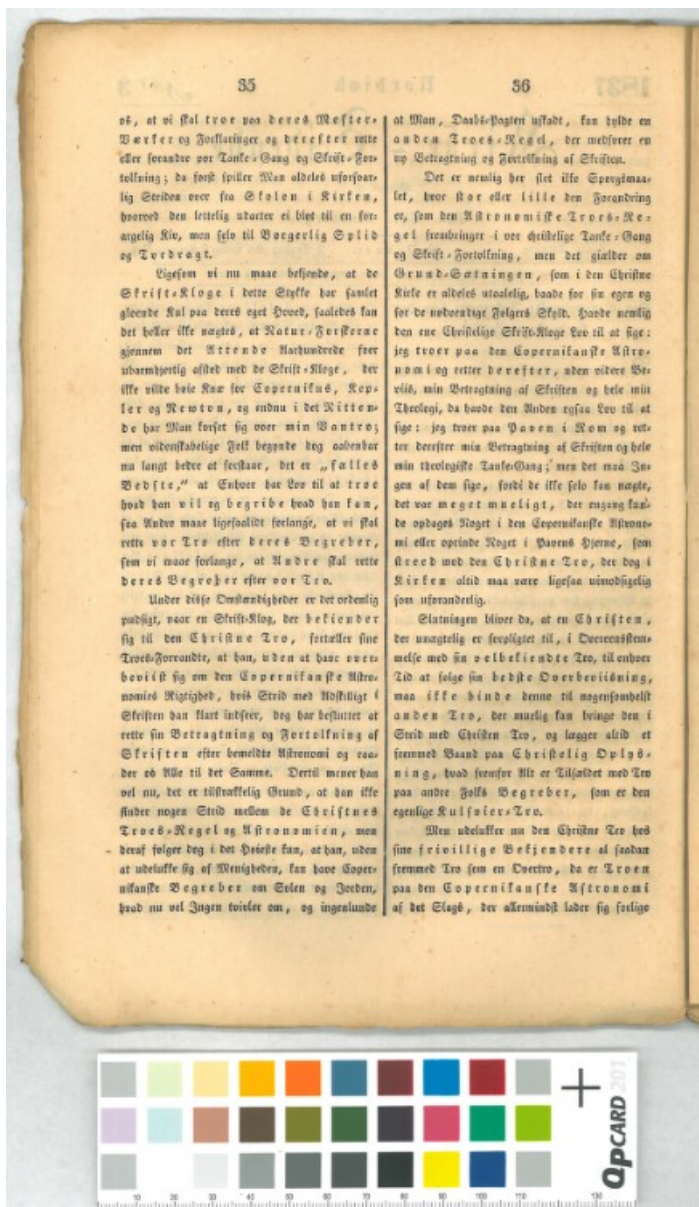
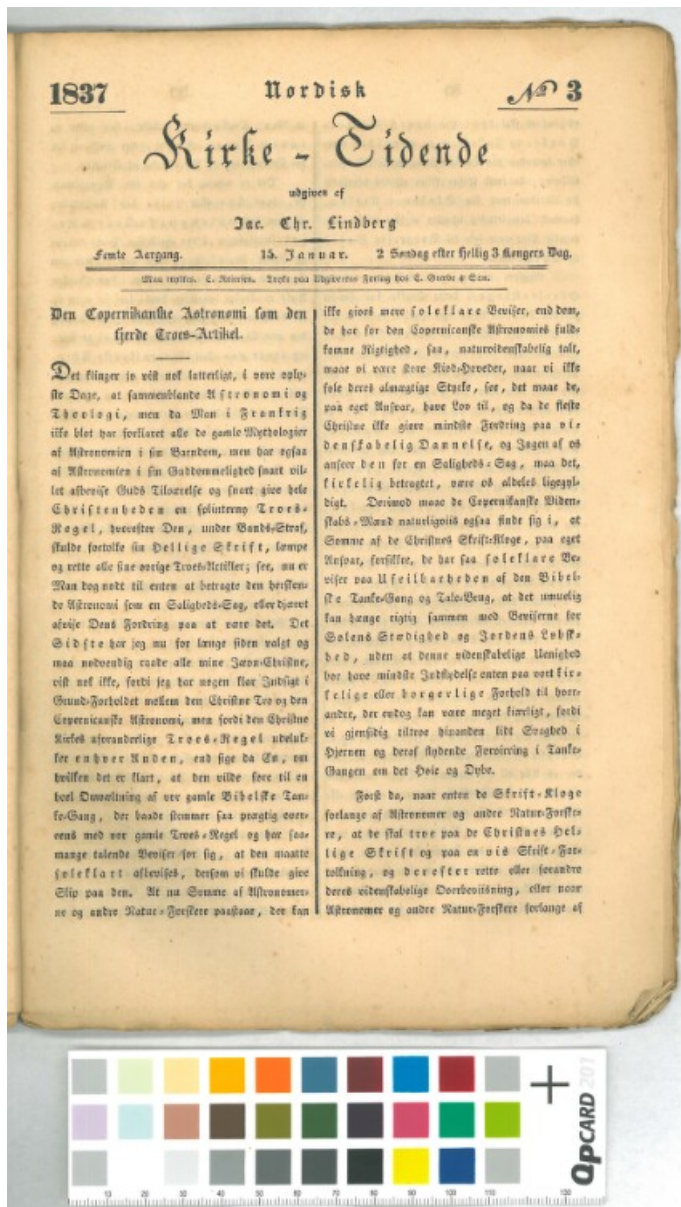
Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Den Copernikanske Astronomi som den fjerde Troes-Artikel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1837_574-txt-shoot-idm94/facsimile.pdf (tilgået 29. april 2024)

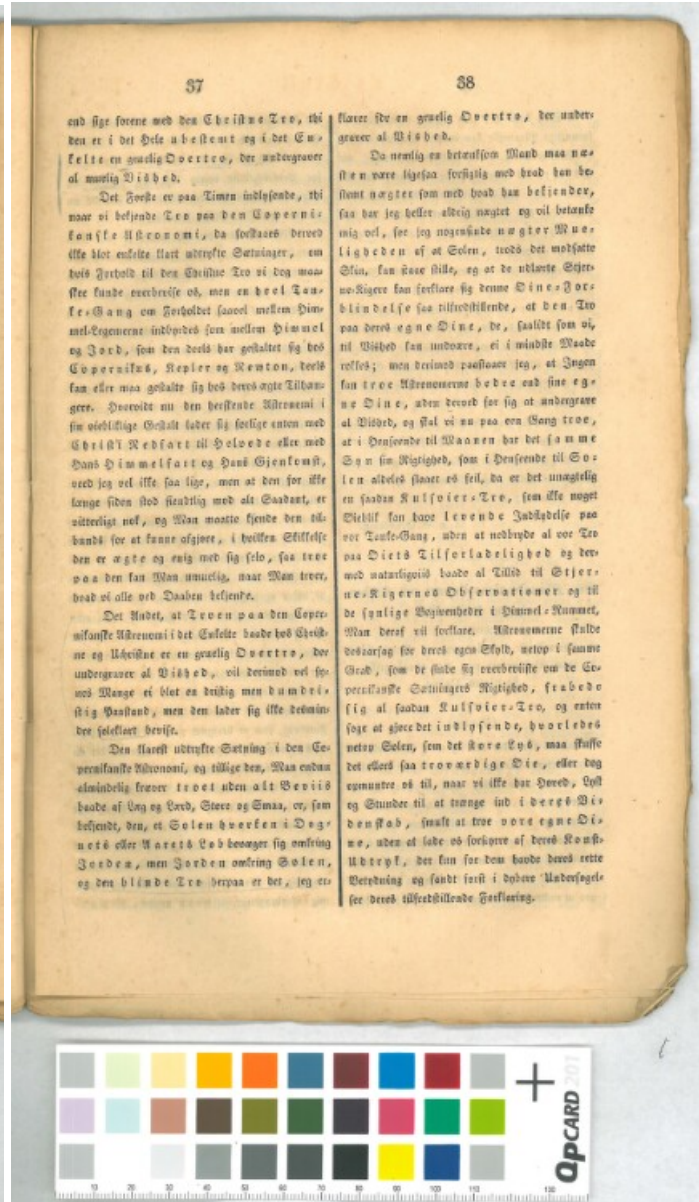
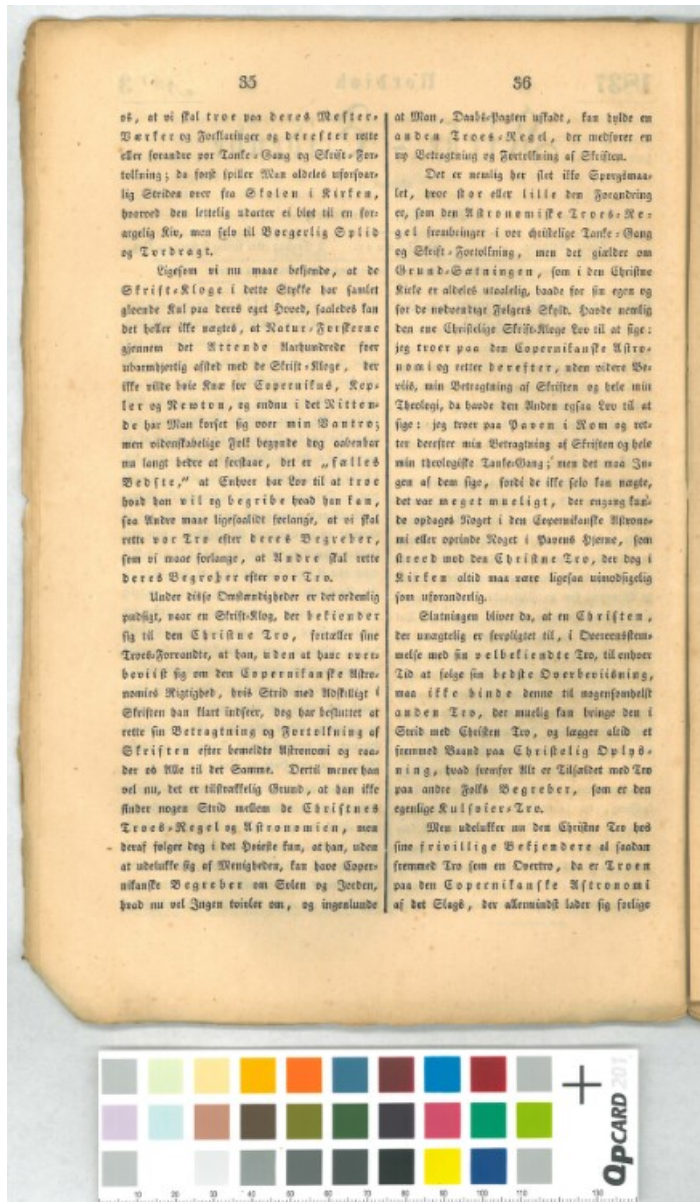
Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

et, at vi skal troe paa deres Messier, Kepler og Jovstatter og derefter vilde eller seende paa Tante's Gang og Skift's Fortælling; da først spiller Man altsid uforjærlig Striden over sin Stolen i Kirken, hvorod den littelig atter ei blot til en forangelig Riv, men selv til Værgelig Skid og Tvedragt.

Vigseln vi nu maaske beseende, at de Skrifts-Nøgle i dette Skifte har faaet glænde Kal paa deres eget Hoved, saaledes kan det vellet ikke nægtes, at Natur- og Hæderens gjennem det Kærende Markvæde seer ubarmhjertig allet med de Skrift-Nøgle, der ikke vilde hele Kæse for Esperisk, Kepler og Newton, og endnu i det Wittenskabte man forsjet sig over min Vantro; men videnskabelige Jæll begynde dog omdømt nu langt bedre et seerkaar, det er „fallede Vedste," at Endes har Vor til at troe hvidt kan vil og begribe hvad han kan, saa Anden maaske ligesaalet forlangt, at vi skal rette vor Tro efter deres Begreber, som vi maaske forlange, at Anden skal rette deres Begreber efter vor Tro.

Under disse Udsætteligheder er det ordentlig yndigt, naar en Skrift-Nøgle, der bekjender sig til den Christne Tro, sætter sine Troes-Forvander, at han, uden at have været beviist sig om den Copernikanske Astronomis Rigtighed, dris Strid med Høflighed i Skriften dan klart indseer, dog har besluttet at rette sin Betragtning og Fortælling af Skriften efter bemeldte Astronomi og saader ei alle til det Samme. Deris mener han vel nu, det er tilstrækkelig Grund, at han ikke finder nogen Stid mellem de Christnes Troes-Regel og Astronomien, men deraf følger dog i det Høieste kan, at han, uden at udelukke sig af Menigheden, kan have Copernikanske Begreber om Solen og Jorden, hvad nu vel Ingen tvivler om, og ingenlunde

at Man, Daad-Posten indlædt, kan lyde en anden Troes-Regel, der medfører en og Betragtning og Fortælling af Skriften.

Det er nemlig her det ille Forargmaale, hvor har eller lille den Forandring er, som den Astronomiske Troes-Regel frembringer i vor skidelige Tante's Gang og Skift's Fortælling, men det gjælder om Grund-Betragtning, som i den Christne Sidel er altsid utaalelig, baade for sin egen og for de nedværdige Folgers Skid. Harde nemlig den ene Christelige Skift-Nøgle Tro til at sige: jeg troer paa den Copernikanske Astronomi og retter derefter, uden videre Betænkelse, min Betragtning af Skriften og hele min Troesloj, da baade den Anden ogsaa Tro til at sige: jeg troer paa Væsen i Rom og retter derefter min Betragtning af Skriften og hele min theologiske Tante's Gang; men det maaske ogsaa af dem sige, fordi de ikke selv kan nægte, det var meget maaleligt, der ensig fandt de opdagede Nøget i den Copernikanske Astronomi eller oprindte Nøget i Væsen's Hjerne, som stred med den Christne Tro, der dog i Kirken altsid maaske være ligesaa uimodsigelig som uforanderlig.

Slutningen bliver da, at en Christen, der uanstellig er forpligtet til, i Overensstemmelse med sin selvbeliende Tro, til enhver Tid at følge sin bedste Doerbetænkning, maaske ikke kinde denne til nogenjendst anden Tro, der maaske kan bringe den i End med Christen Tro, og lægger altsid et fremmed Vand paa Christelig Oplysning, hvad fremmer Alt et Tilfaldet med Tro paa andre Jælls Begreber, som er den egentlige Kulsøier-Tro.

Men udelukker nu den Christen Tro ved sine frivillige Bekjendelse al saadan fremmed Tro som en Doerbetænkning, da er Troen paa den Copernikanske Astronomi af det Slags, der altsid lader sig særlige

end lige forene med den Christne Tro, thi den er i det Høieste udelukket og i det Udelukket en gaaelig Doerbetænkning, der undergraver al maaske Dighed.

Det Høieste er paa Timen indlysende, thi naar vi beseende Tro paa den Copernikanske Astronomi, da seerbaare derved ikke blot enkelte klart udtrykte Betænkninger, men hele Forhold til den Christne Tro vi dog maaske kunde overbevise os, men en heel Tante's Gang om Forholdet faaet mellem Himmel- og Jord, som den Anden har gaaet sig ved Copernik, Kepler og Newton, trok fan eller maaske gaaet sig ved derved opte Tilbage. Derodt nu den bedste Astronomi i sin videnskabelige Skid lader sig særlige anten med Christen Næstæret til Høieste eller med Hans Hjemmel og Hans Gjenkomst, ved jeg vel ikke alle sige, men at den for alle lange siden stod fastlig med alt Gaaet, er altsidlig vel, og Man maaske kinde den tilkænde for at kenne sigjære, i hvilken Skid den er øgte og enig med sig selv, saa troer paa den fan Man maaske, naar Man troer, hvad vi alle vel Daaden beseende.

Det Andet, at Troen paa den Copernikanske Astronomi det Udelukket baade ved Christne og Udelukket er en gaaelig Doerbetænkning, der undergraver al Dighed, vil derind vel for med Næste et blot en drølig men hamdriligt Hærsand, men den lader sig ikke detindre sjællent drøje.

Den klart udtrykte Betænkning i den Copernikanske Astronomi, og tillige den, Man endaa altsidlig troer troet uden alt Verid baade af Vng og Tro, Steer og Smaas, or, som beseende, den, et Solen hveerlen i Døgnets eller Næstets Ved beoanger sig omkring Jorden, men Jorden omkring Solen, og den blinde Tro herpaa er det, jeg er

klar: det en gaaelig Doerbetænkning, der undergraver al Dighed.

Da nemlig en brønsom Mand maaske sin være ligesaa forsigelig med hvad han beseende nægter som med hvad han bekjender, saa har jeg heller altsid nægjet og vil beseende mig vel, for jeg nøgskade nægter Nueligheden af et Solen, trod det maaske Solen, fan disse Side, og at de blinde Egensogere fan seelise sig drøne Dine. For blindelse fan tilstrækkelig, at den Tro paa deres egne Dine, de, saalst som vi, til Dighed fan indvæde, ei i mindste Maade røstet; men drøind paa seerbaare jeg, at Ingen fan troe Astronomens beseende end sine egne Dine, uden derved for sig at undergrave al Dighed, og Kal vi nu paa den Gang troe, at i Høieste til Maanen har det ja nu me Syn sin Rigtighed, som i Høieste til Solen altsid staar ei feil, da er det uanstellig en saadan Kulsøier-Tro, som alle nægt Christen fan have levende Jællbelse paa vor Tante's Gang, uden at nedlyde al vor Tro paa Dine's Tilforlidelighed og derved naturligt baade al Tilid til Christne-Rigerens Observationer og til de gaaelige Begjænderer i Høieste-Rummet, Man deraf vil seelise, Astronomer stude vedsoerog for deres egen Skid, netop i samme Skid, som de stude sig overbevise om de Copernikanske Betænkninger Rigtighed, se baade sig al saadan Kulsøier-Tro, og enten sige at gjore det indlysende, hveerledes netop Solen, som det høre Ved, maaske flusse det altsid saa troværdige Dine, eller dog omvænt ei til, naar vi ikke har Dered, Gylt og Grundet til at trænge ind i deres Mindenskab, snast at troe vore egne Dine, uden at lade os forkynde af deres Konklusioner, der fan for den baade derved rette Betænkning og saalst fast i dybere Undersegelse for deres tilstrækkelige Fortælling.

